

Redactioneel

Het schilderij op de omslag van deze *Tsjip/Letteren* is van de hand van Frank Tarenskeen, één van onze nieuwe redacteurs. Frank schrijft erover:

“Van alle overwegingen die mij een jaar geleden ertoe bewogen dit grote (150 cm x 120 cm) doek van mijn gezin te schilderen en die het gemaakt hebben tot wat het uiteindelijk geworden is, zijn de meeste inmiddels uit mijn geheugen verdwenen. Het maken van een schilderij is een complex gebeuren. Wie zal er ooit uitsluitsel kunnen geven over de motieven achter de menselijke dadendrang?”

“Ik liep al geruime tijd rond met het idee een Echt Familieportret te maken, van mijn vrouw, onze kinderen en mijzelf. Ik vroeg me af of dat nog kan, aan het eind van de Twintigste Eeuw. Zou zo’n werk nog wel bestaansrecht hebben? Er zijn mij, afgezien van een enkele van de talloze beeltenissen van de Heilige Familie, betrekkelijk weinig familieportretten bekend die tot de grote meesterwerken uit de kunstgeschiedenis gerekend worden. *Las Meninas* van Velázquez? Geen echt familieportret. Goya’s weinig flatteuze, veeleer onthutsende schilderijen van Karel IV en zijn familie. Picasso’s *De familie Soler aan het ontbijt op het land*, het decoratieve meesterwerk *De familie van de schilder* van Matisse. Maar ja, allemaal genieën, Meesters van de Schilderkunst in wier schaduw ik niet eens durf te gaan staan.”

“Popkunstenaar Marisol maakte een mooie assemblage van een familie, met een licht ironische ondertoon. Hetzelfde geldt voor een groot doek van Larry Rivers, gemaakt naar een trouwfoto, met dwars er overheen in drukletters geschilderd *Rejected Copy*.”

“Bij het maken van mijn eigen familieportret heb ik echter bovengenoemde voorbeelden minder voor ogen gehad dan de familieportretten uit de begintijd van de fotografie. U kent ze ongetwijfeld. Ietwat plechtstatig, duidelijk geposeerd. ‘Strak in de lens kijken, niet bewegen alstublieft!’ Op de één of andere manier ontroeren ze mij altijd, zulke familieportretten.” Tot zover Frank.

Het CPNB koos *Familie-album; ouders en kinderen in de literatuur* als thema voor de boekenweek 1999. Deze *Tsjip/Letteren* biedt variaties op dat thema. Naast het portret door Frank zijn er portretten van de hand van Merlijn Elst en Sascha van Kuppeveld. Zij schetsen ieder twee leerlingen uit het voorgezet onderwijs. Hun portretten belichten vooral de kunst- en

cultuurervaringen van de ondervraagden. Joop Dirksen beschrijft de cultuurschok die allochtone leerlingen ervaren in ‘ons’ literatuuronderwijs. In een tweede bijdrage be vraagt hij veertigplussers op de langetermijneffecten van het door hen genoten literatuuronderwijs. Ive Verdoodt interviewt familie en bekenden over hun cultuureducatie. Bernard Roose’s zelfportret toont ons de andere kant van die educatie: die van de leraar die zijn loopbaan overziet.

Uit al deze portretten valt tenminste één conclusie te trekken: het belang van een culturele context, op school en daarbuiten. Een echt familiealbum vinden we in Nicolien Montessori’s verfrissende analyse van *Honderd jaar eenzaamheid*. Kees Combat tenslotte laat in een afwisselend en inspirerend overzicht zien wat de Nederlandse én Vlaamse literatuur zoal aan familieromans te bieden hebben.

En Verder. Jacques de Vroomen portretteert een succesvol Studiehuis. Max van Alphen bespreekt de scriptie *Het geluid van de Beatles*. Jan Demedts beschrijft zijn persoonlijke ervaringen met Informatie- en Communicatietechnologie op een Vlaamse ASO-school. Uiteraard zijn er ook weer onze vaste rubrieken Na Schooltijd, Leeswijzer en De Agenda.

Het *Tsjip*-familieportret van dit jaar wijkt af van dat van vorig jaar. Koos Hawinkels neemt een minder prominente plaats in. Rob Derks laat zijn gezicht elders zien. En ook Michael Evers ontbreekt op de nieuwe afdruk. De redactie bedankt hen alle drie, en Koos in het bijzonder, voor hun bijdragen aan ons familiegebeuren. Het verlies wordt gecompenseerd, hopen we. Er staan nieuwe redacteurs op de rol. Sascha van Kuppeveld en Frank Tarenskeen treden in deze *Tsjip* al op de voorgrond. Leo Ewals laat zich binnenkort kennen en Michel van der Maas heeft deze *Tsjip* in scène gezet. We begroeten nieuwe vaste medewerkers. Nicolien Montessori is kleurrijk present; Aline Zantinge staat al op haar vaste plaats, waar ze de boekrecensies van Koos Hawinkels overneemt. Hans van Bommel beidt zijn tijd.

Deze *Tsjip* biedt een verhelderend en levensecht profiel van het voortdurend veranderende plaatje van de kunst- en cultuureducatie. Een album om te koesteren, te herlezen en te bewaren voor uw kleinkinderen.

Piet-Hein van de Ven